



REKLAM FÖR J.P. JOHANSSONS DAG

Ur innehållet:

SUCCÉ FÖR J.P. JOHANSSONS DAG

GUNNAR STRAND MINNS BAHCO

ENKÖPING PÅ J.P. JOHANSSONS TID

J.P. JOHANSSON OCH HANS GÄRNINGAR

NÅGOT OM PATENT

med mera!

Styrelse 2000



Styrelsen 2000, från vänster: Hans E Söder, Gunnar Larsson, Curt Eriksson, Lennart Arkentoft, Lars Eklund (skymd), Ivar Karlsson och Göstha Johanson.

Ordförande

Hans E Söder
Sandgatan 27, 2 tr
745 35 ENKÖPING
Tel 0171-322 27

Kassör

Lars Eklund
Fanna Mosse 13
745 44 ENKÖPING
Tel 0171-310 17

Sekreterare

Gunnar Larsson
Blåklintsgatan 1
745 36 ENKÖPING
Tel 0171-378 36

Ledamöter

Göstha Johanson
Gulmåragatan 3
745 63 ENKÖPING
Tel 0171-209 34

Curt Eriksson
Pundgatan 3
745 35 ENKÖPING
Tel 0171-303 48

Suppleanter

Ivar Karlsson
Tallbacksvägen 24
745 42 ENKÖPING
Tel 0171-357 65

Lennart Arkentoft
Frösthult Måtteby
740 83 FJÄRDHUNDRA
Tel 0171-921 74

Övriga funktionärer

Klubbmästare

Ulla B Danielsson
Voltgatan 27
745 62 ENKÖPING
Tel 0171-398 89

Klubbmästare

Lennart Arkentoft
Frösthult Måtteby
740 83 FJÄRDHUNDRA
Tel 0171-921 74

J. P. Johansson Museet

är öppet vardagar u. lörd 10-12, 13-15. Grupper efter överenskommelse.

Medlemstidningen J.P.-Bladet

Ansvarig utgivare

Hans E Söder

Redaktör

Ivar Karlsson

Allt materiel till tidningen sänds till Sällskapet, se adress nedan. Bilder returneras alltid efter användandet, så var noga med att märka dem med namn och adress.

Sista manusdag för nr 1/2001 är den 15 mars.

Eftertryck får ske om källan anges.

J. P. Johansson-sällskapet

bildades 1992 och är en ideell och opolitisk förening med säte i Enköping.

Sällskapets uppgift är att dokumentera och sprida kännedom om J.P. Johanssons uppfinningar, patent, industriella verksamhet, kommunala engagemang och privata liv.

Medlemstidningen J.P.-Bladet ges ut två gånger per år. Medlemsavgiften är 100 kr/år för privatpersoner och 300 kr/år för företag, inklusive annonsutrymme i medlemstidningen.

J. P. Johansson-sällskapet

SE-745 82 ENKÖPING

Postgiro 96 34 42-9

E-mail: h.soder@telia.com

Internet, hemsida: www.saf.net/jp

Besöksadress och Museum:

Tallbacksvägen 2, Enköping
Tel 0171-227 07, Fax 0171-322 87

Ordföranden har ordet

Omslagsbilden

På första sidan ser du en av de fem informations- och reklamskyltar som finns vid infarterna till "Skiftnyckelstaden" Enköping. Från och med måndagen i veckan som vi arrangerade J.P. Johanssons Dag fick de vägfarande information om verktygmässan.

J.P. Johanssons Dag

Verktygmässan J.P. Johanssons Dag ägde rum lördagen den 19 augusti och var förlagd till hamnen i Enköping. Det var första gången som Johan Petter Johansson hedrades med en verktygmässa och en egen dag. Se reportage på sidan 15.

Innehållet

J.P. Johanssons Dag var en stor händelse för oss i Sällskapet. Därför får reportage från den så väl som sponsorernas annonser stort utrymme i detta nummer av medlemstidningen.

Medlemsförteckning

I och med att medlemsantalet stiger i snabb takt och tar upp utrymme i tidningen, så kommer medlemsförteckningen att bifogas som en separat bilaga.

Öppet hus i Museet

Torsdagen den 30 november med början kl. 18.30 har vi Öppet Hus i J.P. Johanssons Museet. Se program med mera i bilagd inbjudan. Glöm inte att anmäla dig! Välkommen!

Efterlysning

Ibland behöver styrelsen hjälp med vissa uppgifter. Det kan gälla lottförsäljning, utdelning av J.P.-BLADET i Enköping (för att spara porto) och vid deltagande i större arrangemang som till exempel J.P. Johanssons Dag. Tycker du det låter intressant är du välkommen att höra av dig till sekretariatet på tfn 0171-227 07.

Julklappstips

På sidan 31 får du fina tips på uppskattade julklappar.

Nästa nummer

Nästa nummer av medlemstidningen utkommer i månadsskiftet april/maj 2001.

Hans E Söder

NYTT MÄKLARKONTOR I ENKÖPING!!!

SKANDIA MÄKLARNA är en av Sveriges största och snabbast växande mäklarkedjor med fokus på kvalitet, trygghet och ansvar.

För närvarande finns kontor i hela Stockholms- och Mälardalsområdet och med Enköpingskontoret täcker vi den sista vita fläcken.

Välkomna in till oss om ni har planer på att sälja er bostad.

Vi har stor efterfrågan!

SKANDIA MÄKLARNA

Eriksgatan 20
Tel 0171-308 00
www.skandimaklarna.se

När du tänker
-Studiecirklar,
-Kurser,
-Kultur

Tänk



Arbetarnas Bildningsförbund
Enköpingskontoret
Tel 0171-319 17
www.uppland.com/abf

Gynna våra annonsörer

TEAMSPORTIA®

E N K Ö P I N G

Besöksadress: Kungsgatan 15, Enköping
Tel 0171 - 358 33

**DAVID
ELEKTRONIC**

Service & rep. RADIO, TV, VIDEO, STEREO mm
GRATIS KOSTNADSFÖRSLAG!

Rådmansgatan 8
745 35 ENKÖPING

Telefon
0171-337 22

Calor®

DIN LOKALA RÖRDOKTOR

NYINSTALLATIONER ♦ SERVICE ♦ FJÄRRVÄRME

Tel. växel 0171-332 40. Fax 0171-207 17

Polgatan 7, 745 63 Enköping



Mobiltel:
Bosse 070-696 89 89
Kenth 070-200 60 90



GUNNAR STRAND MINNS BAHCO

Fortsättning från förra numret.

I förra avsnittet berättade Gunnar Strand om anställningsintervjuerna som Arnold Hjorth och Hugo Duhs höll med honom i Stockholm, samt om lunchen med Hugo Duhs. Vi kunde också läsa om studiebesöket på Verktygsverkstäderna i Enköping under ledning av Hannes Brynge, och att Gunnar Strand, då 30 år gammal, fick platsen som verkstadsingenjör den 1 juni 1940.

Med undantag av J.P. Johanssons släktingar Brita Hammar och Ulla Granström är nog Gunnar Strand den person som minns J.P. Johansson bäst, då främst från yrkes- och föreningslivet.

J.P. Johanssons son ledde företaget

Dittills (juni -40) hade disponent Hannes Brynge under ett 20-tal år lett företaget med hjälp av enbart verkmästare på de olika avdelningarna. Men beroende på att verksamheten vuxit var det nödvändigt att utöka organisationen med en ny kvalificerad ledare. Gunnar Strand blev den nye ledaren.

Ny på jobbet

Endast någon vecka efter att Gunnar Strand tillträtt tjänsten och innan han hunnit lära sig organisationen, blivit bekant med personalen och orienterat sig på verkstaden insjuknade Hannes Brynge. Det innebar att Gunnar Strand inte fick den introduktion på den nya arbetsplatsen som han så väl behövde i sin ledande befattning. Det blev ett tungt arbete att nästan ensam orientera sig på jobbet.

Kriget närmade sig

Den 9 april 1940 hade tyskarna invaderat Danmark och Norge. Kriget kom närmare och vid verkstäderna förbereddes mörkläggning. Man kalkade takfönster utvändigt för att inte reflektera ljus och satte upp mörkläggningspapper invändigt för att förhindra ljusutsläpp nattetid.

B.A. Hjorth skänkte kanoner

Direktör B.A. Hjorth, grundare av BAHCO-koncernen, hade skänkt fem luftvärnspjäser till Enköpings stad som skydd mot eventuella luftangrepp. Staden byggde tre luftvärnstorn på norra delen av kyrkåsen som bestyckades med tre av luftvärnspjäserna, en pjäs placerades på ett torn intill smedjan i Fanna och den femte på verkstädernas vattentorn, som var beläget på bergknallen strax öster om verkstäderna.

I verkstäderna pågick tillverkning av 37 mm spränggranater och 8 cm vinggranater för granatkastare samt gengasfläktar.

Torv från Fanna mosse

Eftersom det var svårt att få kol till värmepannorna för uppvärmning av kontor och verkstäder måste ersättningsbränslen utnyttjas och bland annat försökte man tidvis använda torv från Fanna mosse, och pressad halm. Det var inga idealiska bränslen då de hade lågt energiinnehåll, skräpade ned och utgjorde stor brandrisk

Fritidsintressen

Gunnar Strands största fritidsintresse var tennis. Han spelade ett antal matcher mot Hannes Brynge på den privata bana som hörde till Villa Fannalund (Fanna Slott). Gunnar Strand vann de flesta matcherna. Lite blygsamt förklarar han det med att han var cirka 20 år yngre än sin motspelare.

En annan fritidsaktivitet var att medverka med uppförande av skyddsrum. Det byggdes av frivilliga oavlönade Enköpingsbor. Den enda ersättning som utgick var kaffe med bröd på det närbelägna Grand konditori. Skyddsrummet låg vid Stockholmsvägen i kanten av åsen nedanför Vårfrukyrkan. Det revs för länge sedan.



Skyddsrum. På fritiden deltog Gunnar Strand i det frivilliga arbetet att uppföra skyddsrummet vid Stockholmsvägen. Som bidrag till finansieringen såldes vykort. Kort ur Curt Erikssons samling.

Forts på sid 7

Gynna våra annonsörer

Brinnande eldsjäl
eller
UTBRÄND?



Gert Ohlsson

musiklärare, riksspelman, terapeut och författare
föreläser om utbrändhet
Orsaker • Krav • Stress • Beteenden • Varnings signaler • Fem faser
Kom och lyssna på hur man kan undvika att bli utbränd
och få kraften och livslusten tillbaka!

Tisdag 30 januari år 2001 kl 18.00-21.00
i Westerlundska Gymn. aula, Enköping.
Pris: 345 kr. inkl. kaffe/the o. smörgås



Studieförbundet
Vuxenskolan

Anmälan senast 20 december
år 2000 till tel. 0171-310 99
eller fax 0171-395 48!



KVK
Kalix Ventilations Konsult AB

- Projektering
- Konstruktion
- Energianalyser

Box 843
745 26 Enköping
Tel 0171-380 80
Fax 0171-380 80
Bil 010-675 14 29

**Enköpings
Redovisnings
Service AB**

Rådmansgatan 9A
745 35 ENKÖPING
Telefon 0171-202 60
Fax 0171-277 98



Kvalitetsfoder

till din hund

MERA DOG beställer du av:

MERA form

ANDERS ERIKSSON
Blåsenhus • 740 82 Orsundsbro
Tel. 0171-41 21 75, bitel. 0708-11 77 77

Forts från sid 5

Skvalbäcken

Skvalbäcken heter den bäck som J.P. Johansson fick vattenkraft ifrån den första tiden i Fanna. På 40-talet flöt bäcken öppen från Fanna mosse och genom verkstadsområdet. En branddamm hade anlagts ovanför verksta'n invid dåvarande markententeri och en större branddamm fanns nedanför verksta'n.

Torrpass fanns på gården för såväl män som kvinnor. Det var en länga med ett antal rödmålade utedass försedda med framåtlutande fjöl och spjälldörrar som slutade en halv meter från marken. Detta för att ingen skulle sitta där längre än nödvändigt och att man skulle se att endast en person vistades där. På vintern blev det naturligtvis rätt friskt med ett toalettbesök.

Sammanträffade med J.P. Johansson

Under sina första år på Verkstäderna hände det att Gunnar Strand då och då sammanträffade med J.P. Johansson. Han kom ibland för att prata med någon gammal trotjänare. J.P. Johansson var mycket omtyckt och benämndes "fabrikörn" av de äldre och "direktörn" av de yngre anställda.

Många hedersmän

Bland de äldre fanns många hedersmän och original. Jag vill nämna reparationsförmannen Båse Andersson. Vid ett tillfälle berättade han för mig att han varje vår reste till Söderbärke där han hade en god vän som slog åder så att Båse kunde förnya sitt blod till sommaren och bli vitalare.

Båses äldste son Eric Besander var väl känd i Enköping. Betrodd kassaförvaltare i företaget, mycket intresserad amatörfiskare och specialist på att slanta gädda.

En profil som märktes bland de äldre var förman Gustav Bergling. Han hade alltid bråttom och småsprang genom verkstaden med sitt stora vita hår fladdrande kring hjässan.

Hans son Ragnar var under många år mycket uppskattad ledare för Enköpings Arbetarkör. Under Ragnar Berglings ledning var kören ofta anlitad i olika sammanhang och hade konserter på många platser i Sverige. I slutet av 40-talet gjorde den två radioframträdanden.

På verktygsavdelningen arbetade Einar Kjellberg, som var sina arbetskamrater till stor hjälp då de fått mindre arbetsskador till exempel stickor i fingrarna och speciellt då de fått något i ögonen. "Han kunde se grandet i sin broders öga".

Alla kände "Målar-Pelle". Han var en färgstark person i dubbel bemärkelse. Otroligt skicklig att finna rim i sitt tal såväl vid fest som vardag.

"BAHCO" står för kvalitet

I en tidningsintervju 1970 förklarade disponent Gunnar Strand varför BAHCO-verktyg hade så gott re-

nommé världen över. Nedan följer ett utdrag av intervjun:

"Om vi först ser på råmaterialet till våra verktyg använder vi endast sådana stålqualiteter som lämpar sig särskilt väl för våra produkter.

Vårt system för kvalitetskontroll, som ansvarar för att verktygen alltid håller den över hela världen omvittrade höga och jämna kvaliteten, bygger på att varje enskild medarbetare i alla tillverkningsmoment känner kvalitetsansvar. Därigenom kan kontrollarbetet koncentreras till förebyggande kontrollåtgärder, och en kostsam slutkontroll förenklas genom utnyttjande av statistiska kontrollmetoder.

Det är alltså vår erfarenhet att det är det personliga intresset och insatsen i varje fas av tillverkningen som är avgörande för BAHCO-verktygets kvalitet. Det finns således goda skäl för beteckningen "bäst" när det gäller BAHCO-verktyg. Det är det inte bara vi som vet - det känner hela världen till!"



Bahco intresserar fortfarande. Gunnar Strand läser med stort intresse Bahco Tools personaltidning Ställskruven och medlemstidningen J.P.-BLADET.



Fritidshus i Säbyviken. Sommartid njuter Gunnar Strand sitt otium i fritidshuset. Där har han sjötomt med egen badstrand och båtbygga.

Tack för intervjuerna

Jag tackar Gunnar Strand och hans hustru Anna-Lisa för trevliga intervjuer i fritidshuset och bostaden på Drottninggatan.

Hans E Söder

Gynna våra annonsörer

HÅRDA TAG KRÄVER MJUKA GREPP.

När du griper ett verktyg samspelar 42 olika muskler i hand och underarm. Var rädd om dom. Använd Bahcos nya ergonomiska skiftnyckel. Gjord för yrkesmän.

Nya ERGO-skiftnyckeln:



*Inga hårda kanter. Inget kallt stål.
Ett mjukt handvänligt grepp i tålig termoplast.
Finns i storlekarna 6", 8", 10" och 12".*

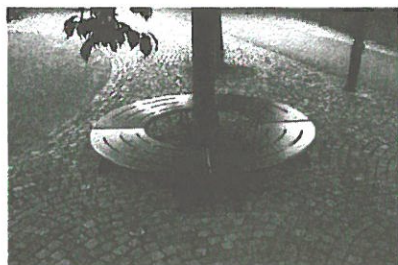


ERGONOMISKA VERKTYG PÅ VETENSKAPLIG GRUND.

nifolAPPSET.

Välkommen att bli kund i ett nytt företag som tillverkar och marknadsför gatumöbler och redskap för lekplatser!

Nifo-Lappset AB blev till nyligen genom en sammanslagning av AB Nifo och Lappset AB, vilkas affärsverksamheter kompletterar varandra naturligt. Nya svensk-finska Nifo-Lappset AB, som är starkare än de tidigare separata företagen, erbjuder sina kunder högklassiga gatumöbler och redskap för lekplatser.



Tillverkning – försäljning – kundtjänst

Litslena Björksäter, 745 96 ENKÖPING
Tel 0171-270 80, fax 0171-272 99
www.lappset.com, sverige@lappset.com

LOKAL TV
BÅLSTA ENKÖPING

Vi gör din
- företagspresentation
- produktpresentation

Tel: 0171-585 05 Fax: 0171-448 586 E-mail: lokaltv@bktv.se

AUTOEXPERTEN
MÄRKESVAROR TILL BILEN
NYBERG MOTOR

LÅNGGATAN 65

TEL 313 55

ENKÖPING PÅ J.P. JOHANSSONS TID

Vår medlem Stig Hjorth i Stockholm har nedtecknat många intressanta minnen av Enköping på 1930-talet, då J.P. Johansson fortfarande levde. Stig delar gärna med sig av sina minnen och inleder berättelsen från hörnet Kungsgatan-Källgatan. Nedan följer första avsnittet.

Torget är den centrala plats varifrån allt utgår. Idag finns fortfarande alla gator intakta, men mycket annat såsom butiker och andra aktiviteter har ändrats sedan jag lämnade stan fysiskt men inte i minnet. Jag skall därför nedteckna hur jag i min ungdom upplevde allt detta innan mina minnen helt försvinner i glömskans töcken. De nedtecknas i den ordning som jag minns dem.

Jag står nu i korsningen av Käll- och Kungsgatan, utanför Thulins Herrkonfektion. Till vänster ligger Hanssons Konditori en trappa upp och längre bort Stadshotellet. Vrider jag blicken till höger ser jag Enköpings Järnhandel på andra sidan Kungsgatan. Längs Källgatan nedåt ligger till höger Insjöfiskarnas butik med fönster som är täckta av rinnande vatten som kylning, men mest för att det skall se friskt ut. Mitt emot denna fiskaffär ligger den kända affären

ren hette Johansson och jag höll ett tag på att bli släkt med honom, ty han "polade" nämligen med en faster till mig.

I det andra hörnet, längre upp på torget, har Korvhjalle sitt korvstånd. Han kallas mest för Korvlund, ty mycket av vad han säger avslutar han med tillägget "lund". Och han är alltid pratsam, är aldrig tyst någon längre stund. Men han är mycket omtyckt av alla kunder. Hans intresse för sport är enormt, och mest för fotboll. När han står på Enavallen och tittar på spelet som böljar fram och åter, lever han sig in i spelet så till den milda grad att han sparkar till höger och vänster, och ingen vågar stå intill honom för att inte riskera att bli sparkad på smalbenen.

Populärt konditori

Nu tittar jag snett över korsningen vid Torget mot det diagonalt belägna hörnet. Där ligger Lundewalls



Stora torget med hörnet Kungsgatan-Källgatan. Där tänker sig Stig Hjorth stå då han erinrar sig ungdomsåren i Enköping på 30-talet. I huset med det fina tornet låg Hanssons konditori. Foto från 1908.

Bohlin & Carlsson. Där finns det järnvaror att köpa men mest domineras butiken av kläder i en avdelning en halv trappa upp. Där köper jag ofta byxor och skjortor. Normalt är att man alltid får nedsatt pris, det vill säga att expediten prutar om kunden själv inte gör det.

Diagonalt över gatukorsningen vid Stora torget ligger Schantz Herrekipering. Även där brukar jag köpa kläder. Fortfarande har jag kvar en klädhängare med namnet Schantz på, tillika med telefonnumret 82.

I hörnet på Torget står en kiosk, där man året om kan köpa sin korv och på sommaren även glass - hemgjord glass. Det vet jag, ty ofta har jag stått och handvevat glassmaskinen tills armarna värkte. Detta bara för att få lite glass som belöning. Äga-

Konditori, dit många söker sig för att inta en kopp kaffe i lugn och ro eller i sällskap med någon bekant. Bredvid ligger en liten fotoaffär. Där köpte jag förresten min första kamera 1934. En bälgkamera med negativformatet 3,5 x 4,5 cm. Liten och nätt och passade i en ficka.

På samma sida fast längre upp mot backen ligger apoteket, varför den gatstumpen kallas för "Apotekarbacken". Passerar man Rådmansgatan ligger Enköpings Ångbryggeri AB i första hörnet till höger. Där kan enskilda personer gå in på kontoret och göra sin beställning av ett smärre antal pilsner. Dessa levereras strax därefter på samma ställe mot kontant betalning. Är det inte 15 öre flaskan?

Gynna våra annonsörer

UPPLANDS REGEMENTE

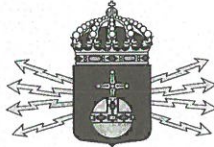
Upplands regemente är ett regemente med gamla anor. Regimentet har sitt ursprung i två regementen: Kungl Upplands regemente (I 8) och kungl Signalregementet (S 1).

S 1 började 1871 som ett fältsignalkompani i Stockholm. Under många år var sedan regementet förlagt till Frösunda norr om Stockholm och flyttade 1957 till Uppsala.

Signalregementet övertog det gamla Upplands regementets namn och traditioner samt förlägningsplatsen Polacksbacken, där soldater utbildats sedan början av 1600-talet.

Detta Upplands regemente har sina anor från 1500-talets Upplandsfänika som 1617 blev regemente med landshövdingen Jesper Andersson Cruus af Edeby som förste regementschef.

Upplands regemente övertog 1980 Göta Livgardes (P 1) område i Enköping och efter en ganska omfattande om- och tillbyggnad flyttade regementet sin verksamhet till Enköping.



ringen sommaren 2000.

Under S 1 lyder signalutbildningen vid Norrlandsbataljonen i Boden.

Vid S 1 utbildas befäl och värnpliktiga inom moderna lednings- och sambandssystem. Det finns 280 yrkesofficerartjänster samt 130 civila tjänster.

Vid garnisonen finns inte bara S 1 utan även Arméaktiska kommandot (arméns högsta instans), Upplandsgruppen (Hemvärnet), del av Underhållsregemente Mitt med bland annat miloverkstad, FMV Enköpingskontor, Fortifikationsverket samt en markteleunderhållsbataljons-stab.



Minnessten som finns vid regementet och visar några av de slag som soldater från regementet varit med i.

Blästringsservice

Industrimålning
ENKÖPING TEL. 0171-316 88
www.krblastringsservice.se

Hos oss finner Du

kläder för vardag som till fest

Välkomna in!

HERRMODE
Kungsgatan 20, Stora Torget
Tel. 274 00

Lindbergs

BILTJÄNST AB

BILVERKSTAD FÖR ALLA MÄRKEN
BIL-EL • BILPLÅT • BILRESERVDELAR
DATORISERAD HJULINSTÄLLNING

AUKTORISERAD FÖR:
HONDA CITROËN
FIAT Alfa Romeo

SPECIALIST PÅ
MAZDA TOYOTA
☎ 337 73, 337 74
FAX 0171-309 68
Munksundstorg 4, 745 36 ENKÖPING

Mitt emot på andra sidan gatan ligger Telegrafstationen. Där kan man stiga in på expeditionen, ringa på en klocka varefter en lucka i väggen öppnas där man beställer telegram eller begär uppkoppling av samtal till annat distrikt eller stad. Efter en i många fall lång väntan - under vilken man får slå sig ned på en hård träbänk - öppnas åter samma lucka och damen meddelar att samtalet väntar och man hänvisas till viss apparat. När samtalet är avslutat, ringer man åter på ringklockan och betalar samtalet.

Det finns även andra dörrar på utsidan av huset som leder in till telegraflokalerna. Dessa är alltid låsta och om man vill in, finns det "hemliga" knappar med vilka man kan öppna dörren, således elektriska lås. Det är inte meningen att alla skall känna till dem, men jag hade lärt mig var dessa satt. Förresten, om man var uppmärksam så kunde man se på listerna ovan dörrarna var knapparna satt, ty där hade alla pekfingrar under årens lopp avsatt sina märken av smuts och slitage.

"Farliga hörnan"

Längre ned på Kungsgatans vänstra sida ligger Enköpings Nyheterstryckeri och officin. Det är en tidning som konkurrerar med Enköpings-Posten, men som har färre abonnenter. Efter att ha passerat ett omtyckt kafé står jag vid "Farliga hörnan".

Namnet "Farliga hörnan" fick gatukorsningen då det ofta inträffade kollisioner där. Det kommer trafik från/till Stockholm på Kungsgatan, som är genomfartsled, och även trafik på Tullgatan nedför backen fram mot korsningen och vidare till/från Vallby och Bredsand. Det kunde vara svårt att överblicka all trafik i korsningen.

Diagonalt över gatukorsningen ligger en låg, gul träfastighet som fungerar som billigt nattlogi. Det var "Nils-Gustav" som 1938 sjöng om denna som så:

- "Vi har inget Grand Hotel men vi har Hedenstams logi så man får vara nöjd med det man har."

Här avsåg han just denna Hedenstamska gård.

Längre bort, nedanför Vårfrukyrkan, ligger Godtemplargården. Ett vitt hus i två våningar. I detta finns ett stort samlingsrum med estrad och bänkar. Det används vid underhållning, sammankomster och godtemplarmöten. Det vet jag, ty jag har själv varit där med min fiol.

I det undre planet finns ett stort bibliotek, där man gratis kan få låna böcker. Där får jag mitt lystmäte på vikingar och hela asagudahistorien. Författaren Frank Heller, eller Gunnar Serner som han egentligen hette, gillar jag och minns med glädje "Herr Collins affärer i London" och "Storhertigens finanser".

På detta bibliotek lånar jag även travar av tekniska böcker genom vilka jag tränger mig in i el- och radiolärans mystiska vrår.

"Den gula paviljongen"

Mitt emot Godtemplarhuset ligger en stor bilverkstad och bortom den ligger "Den gula paviljongen", med Asplunds Handelsträdgård med drivhus och varmbänkar nedanför.

"Den gula paviljongen" är egentligen en stor kiosk, men för mig handlar den mera om den gamla nidvisan "Den gula paviljongen" som småfräckt avsåg ett påstått rendezvous som Selma Lagerlöf lär ha haft i en liknande paviljong. Den visan blev förbjuden och inte ens melodin fick spelas offentligt. Det berättade far, som tidigare hade spelat på Kristallsalongen i Stockholm.

Fortsätter man på Stockholmsvägen mot Fanna, har man en stor grusgrop på vänster hand och ovanför denna ligger Vattentorget, stadens vattenreservoar. Genom dess höga läge erhålls ett bra vattentryck i ledningarna fram till konsumenterna.

Någon meter längre fram börjar en smal väg upp mot åsen. Bitvis har den trätappsteg, och slingrar sig upp genom en portal och slutar vid en öppen plats. Där finns en musikpaviljong där Frälsningsarmén ibland konserterar på sommarkvällarna, till stor glädje för det stora antalet yngre men även äldre personer. Dessa sitter vid små runda bord som står utspridda mellan den mångfald tallar som växer där. Det är nämligen servering av kaffe och läskedrycker. Dock ej öl, ty det är Blåbandsföreningen som står för ruljangsen. Därför kallas också platsen för Blåbandsparken. I en stor byggnad kokas kaffe och bakas bröd. I byggnaden är det gott om utrymme för inomhusservering, dans eller annan form av aktivitet. Allt går lugnt och stilla till.

Nu har min promenad nått fram till det stora vägkorset där Bangårdsgatan leder ned från Järnvägsstationen och möter vägen till Fanna. Där ligger ett äldre hus kallat Vilan, mitt emot en enorm grusgrop som lockade ungar till mannaprova på skidor vintertid.

Forts på sid13

HUMMELSTA BENSIN & BAR

Gynna våra annonsörer



Region Syd 0171 - 540 75

Åkerbygatan 11, 745 37 Enköping
Telefon 0171 - 382 90

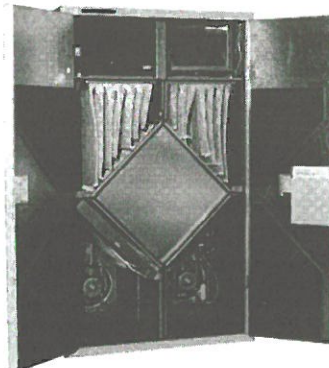
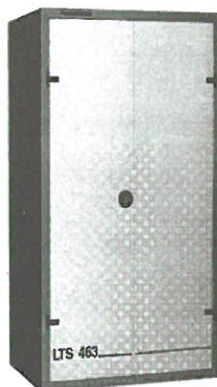
Ventilation utan fläktrum

LTS värmeåtervinningsaggregat serie 46

Luftflöde $q = 0,14 - 0,90 \text{ m}^3/\text{s}$
Tysta energisnåla
ventilationsaggregat med
värmeåtervinning.

Installation direkt
i lokaler:

- Daghem
- Skolor
- Kontor
- Butikslokaler



Ventilation & Energiteknik AB
Box 1009, 74 27 Enköping
Tel/Fax: 0171-345 40



John - H. Johannesen
arkitekt maa - sar

Skepparegatan 3
Box 809
745 26 Enköping

Marinavdelning

Bärgning
Bogsering
Dykning
Muddring
Sjötransport
Pålning mm.

Arkitekt & Byggkonsult

Tel & Fax 0171-244 20
Mobil 010-221 46 67
Per sök 0740-25 56 22



Torggatan/ Kyrkogatan
tfn 207 60

Ovanpå Jysk Bäddlager
tfn 387 60



Stadsdelen Fanna. Längst ned till vänster syns den omtalade grusgropen, "Fanna korset" och äldreboendet Vilan. Högre upp till höger syns Verkstäderna, och den vid tiden för fotograferingen låga allén till J.P. Johanssons bostad "Fanna slott" samt en liten del av "Slottet". I "Fanna korset" står idag Skiftnyckelmonumentet.
Foto ur Curt Erikssons samling.

Folkets Park

Envisas man med att vandra Stockholmsvägen österut, kommer man fram till Folkets Park. Ingången dit var spärrad men genom att avlämna en dyrbar krona i en glugg i den vänstra gula kiosken släpptes man in. Att planka in lyckades i några fall, men inte alla. Det har jag minne av.

Inne i Parken finns en stor dansbana, en kaffeservering i "snickarglädjestil" på höjden till höger. Rakt fram ligger den stora teaterscenen där kända gäst-arter ofta framträdde. Det finns några hundra sittplatser, men som det kostar extra att få sitta där är det ingen större trängsel bland ungdomarna att köpa biljetter till sittplatserna. De flesta har inte råd med denna extrautgift, i varje fall inte så ofta. Så här i början av 30-talet så drabbas ju alla av depressionen som inte medger onödiga utgifter. Därför kantades teatern av folk som trängdes på den omgivande inbalkningen.

Men den som ändå hade en krona över, kunde spendera den på en kopp kaffe med kubb vid serveringen. En söt flicka kom då fram med en bricka, på vilken det stod en kopp på fat, en kaffekanna samt socker och grädde. Kaffet avnjöts och en i halvmörkret glimmande cigarett fullbordade tillvarons höjdpunkt.

Röka? Jo, det började jag med redan 1932. En liten pipa stoppades med Shagen Zwolle, en holländsk tobak som smakade gott. Men som sagt var, i andra sammanhang föredrog jag cigarett! Antingen Abdullah eller den smala Turk som var svår att röka.

Det gällde att inte låta papperet brinna, utan endast den ineliggande tobaken.

Vid dansbanan hörs musik från en trio. Banan var oftast full med dansande par. Dansbiljetter, plåtar, köptes vid kiosken vid entrén och avlämnades till en vakt vid banans ingång. Som vanligt ställde alla flickorna sin handväska på golvet vid ingången, där de sedan hämtade den när dansen var slut.

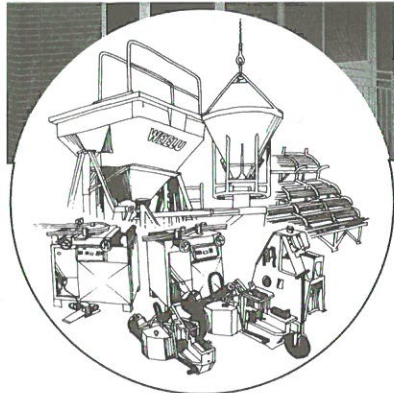
I pausen går vakten med linkande steg fram till orkesteren och frågar om kommande dans. Går så tillbaka och sätter upp en skylt, där det kan stå "vals", "foxtrot", "tango" eller liknande. Då vet publiken vad som skall komma, och pojkarna stiger fram från sin sida, går fram till flickgruppen och bjuder upp. Snyggt och artigt, annars är de ute i ogjort väder.

När natten närmar sig, slutar musiken och alla tar sig hemåt. Några kanske har en cykel, men de flesta går. Vägar och gator är upplysta, men det händer alltid att belysningen plötsligt sjunker till halva styrkan, till mera romantiskt sken. Detta för att nattetid minska på stadens elkostnad, "när det är natt och ingen ändå är ute på sta'n. Ack, du oskuldsfulla tid.

Stig Hjorth

Fortsättning i nästa nummer.

Gynna våra annonsörer



WEELU

BOX 53 745 21 ENKÖPING TELEFON 0171 - 331 05, FAX 308 58

WEELU INDUSTRISHOP

Ö. RINGGATAN 7 745 21 ENKÖPING TEL 0171-316 55, 331 05

Har ditt företag rätt ansikte?

Varför lyckas en del företag skapa sig ett känt ansikte med hjälp av reklam, medan andra misslyckas? Svaren är många. Men de handlar alla om kommunikation, dvs att reklamens budskap uppfattas rätt av målgrupperna.

För att uppnå det krävs mer än uppseendeväckande form. Helheten måste också vara den rätta, med en argumentering som bygger på noggrann analys av målgruppens verkliga behov.

Att din reklam fungerar är vi övertygade om. Men är du säker på att den inte kan bli ännu lönsammare? Att den ger ditt företag rätt ansikte på marknaden? Om inte, kan det väl vara värt att ta reda på varför. Vi hjälper dig gärna med det jobbet.

CEDERBLOM

CEDERBLOM COMMUNICATION AB

BOX 333 • 821 25 BOLLNÄS • TEL 0278-174 80 • FAX 0278-261 55
E-POST lasse@cederblom.se

Några av våra kunder:

Sandvik Bahco, Sandvik Hand Tools, Sandvik Metal Saws, CC Systems, Hörnell International, Nordhydraulic, Söderhamns Verkstäder, Elektra, Ljusnan, Rundvirke Poles, Octo Wood, Caterpillar Forest, m fl, m fl, m fl...



TJÄDERN

KONTORSHOTELL

TJÄDERNS KONTORSHOTELL AB

Box 833 · Linbanegatan 10 · 745 26 · Enköping
Tel 0171-851 00 · Fax 0171-851 03 ·
Mobil 017-578 18 92 · E-post tjaedern@swipnet.se

ENKÖPINGS BILDEMONTERING

Auktoriserad BILSKROT

Löser in och hämtar

SKROTBILAR

Säljer

BEG BILDELAR BEG DÄCK

Öppettider: Måndag-fredag 8.00 - 17.00

Lördag 9.00 - 13.00

Magasinsgatan 16, Enköping

Tel 0171 - 206 66

 **ENKÖPINGS
GLASMÄSTERI AB**

Dr Westerlunds gata 9
Telefon 0171-307 02, 372 00

**BYGGNADSGLAS – INRAMNINGAR
BILGLAS – FÖNSTERRENOVERING**

INGLASNING AV UTERUM & BALKONG

Konst – Blyarbeten

Byggfogningar – Markiser



SUCCÉ FÖR J.P. JOHANSSONS DAG

Tanken att arrangera en verktygsmässa kallad **J.P. Johanssons Dag** hade länge kittlat styrelsen. I Amerika är verktygsmässor "big business", och ibland händer det att vi av någon medlem "over there" får information om dessa. De lockar stora skaror besökare och priserna på samlarverktyg är höga.

Att intresset inte är lika stort och priserna inte lika höga här i Sverige visste vi, men en verktygsmässa anpassad till svenska förhållanden vore kanske möjlig att ro i hamn. Således beslutade styrelsen den 24 januari 2000 att arrangera **J.P. Johanssons Dag**.

Avsikten med arrangemanget var att sprida kännedom om J.P. Johanssons storhet som uppfinnare och industriman samt värva nya medlemmar. Vi ville också medverka till att Enköping lever upp till sitt rykte som skiftnyckelstad och framstår som skiftnyckelns världshuvudstad. Dessutom ville vi bjuda Enköpingsborna på en ny attraktion vilket skulle ge Sällskapet god publicitet.

Efter styrelsens beslut utbröt hög aktivitet och en projektgrupp bildades som bestod av Lars Eklund, Göstha Johanson, Curt Eriksson och Hans E Söder J.P. Johansson-sällskapet, samt Roland Bjurling och Magnus Alterot Bahco Tools.

Alla i projektgruppen visade stor entusiasm och så småningom började programmet ta form. Hamnen med angränsande gator i Enköping ansåg vi vara den absolut bästa platsen. Där fanns lämpliga lokaler i magasinerna, Hamncaféet, scen för uppträdande och lummiga fina områden som passar ett arrangemang som vårt. Dessutom ligger "J.P. Johanssons bro" över ån alldeles i början av hamnområdet.

Fint gensvar

Ansökta sponsorbidrag började betalas in och artister/underhållare, försäljare, utställare med flera bokade in sig.

Givetvis gick inte allt som planerat. Vår medlem Carl Møller Hansen i Danmark insjuknade och lämnade återbud. Därmed gick vi miste om Europas kanske världens största BAHCO-verktygssamling. Nästa motgång anade vi då vi på radions nyhets-sändning hörde att Danviksbrons maskineri havererat och att bron inte gick att öppna. Det kunde innebära att den segelbåt som J.P. Johansson ägde åren 1907-1910 skulle hindras komma till före detta hemmahamnen och Mässan. Då återstod endast fyra dagar. Misstanken bekräftades då nuvarande ägare av båten konstnär Leif Österman, Stockholm, ringde och meddelade att han på grund av brohaveriet inte kunde segla in i Mälaren. Detta innebar att vi inte heller kunde visa Leif Östermans konstverk.

Mässan föregicks av mycket reklam främst i Enköpings-Posten, Söndagstidningen Enköping, Upsala Nya Tidning, Lokal TV Bålsta-Enköping, Upplands Nyheter och på fem stora informations- och reklamskyltar vid infarterna till Enköping (se omslagsbilden). Dessutom delade vi själva ut reklamtryck till nästan alla hushåll i staden.

Den stora Dagen

Nästan alla programpunkter var förlagda utomhus så vårt arrangemang var mycket väderberoende. Måndagens långtidsprognos på TV antydde att den långa perioden av dåligt väder möjligen skulle brytas inför veckoslutet. Det gjorde det också.

Forts på sid 17



TYGBUTIKEN

Gardiner för alla miljöer. Gardinsömnad utföres.

ULF SJÖSTRÖM

Kungsgatan 10
745 31 ENKÖPING

Tel. 0171-315 12
Org.nr 556237-8694



Levins

Ljud & Bild AB

Vi stöder

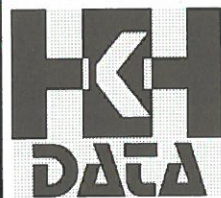
J.P. Johansson-sällskapet

Gynna våra annonsörer

VINBODEN

FACKBUTIKEN FÖR HEMBRYGGARE
Fjärdhundragatan 19 Tel 47 79 98
Mån & Tor 16-19, Lör 10-13

Panasonic[®]
Luftkonditionering
Värmepumpar
Kinnan AB
Tel. 0171-79075



HKH Data tar hand om dina
datorbekymmer
och ger dig personlig service.

Råd på telefon 0171-44 14 66
alla dagar 08:00 - 22:00

Öppet

Må - Fre 11:00 - 19:00 Lör - Sö 11:00 - 16:00

Tel: 0171-44 96 65 el. 070-762 05 78

Fax: 0171-44 96 99

E-mail: info@hkh.c.se www.hkh.c.se

Dataservicebutik
i
Enköpings-näs

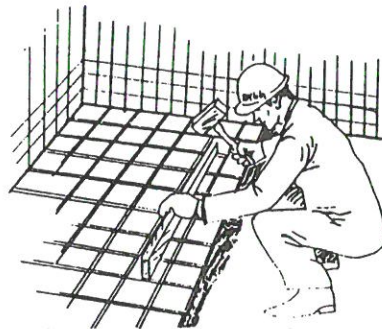
Dialect[®]

DIALECT HÖGSTENA

Säljer och monterar mobiltelefoner & tillbehör

Mästergatan 6, 745 37 Enköping
Tel 0171 - 271 19 Fax 0171 - 202 95

LARS-BYGG
S. ERIKSSON AB
Försäljning och sättning
av keramiska plattor
Medlem i
Plattsättningsentreprenörernas
Riksförening (PER)



Fjärdhundragatan 19, 745 30 Enköping
Telefon 0171-247 04, Mobiltelefon 070-577 39 94

Urban
KLIPPSTUGA
ENKÖPING · 0171-243 43

Medlemmar i J.P. Johansson-sällskapet
betalar endast 120:- för klippning.
Medlemskort uppvisas.

 **Elvbygg ab**

0171-38883

NYBYGGNAD
RENOVERING
DIAMANTBORRNING
OM- och TILLBYGGNAD

Forts från sid 15

På **J.P. Johanssons Dag** var det sköna sommarvindar som svepte in över mässområdet och hela dagen strålade solen, alltså bästa tänkbara förhållanden för en verktygmässa utomhus. Vi kunde andas ut.

Redan klockan 7 på morgonen samlades vi för att iordningställa mässområdet. Klockan 9 startade en veteranbils-kortege genom staden med banderoller och plakatviftande ungdomar som förkunnade att det var **J.P. Johanssons Dag**. Främst körde en ledarbil med högtalare och speaker.

Mässan

I god tid var allt på plats och publiken började strömma till. Vid ingångarna fick besökarna en gratislott till fina priser, program med specialerbjudande till nya medlemmar samt förteckning över vilka som sponsrade verktygmässan.

Carl Møller Hansens verktygssamling hann vi stryka i programmet och lyckades med hjälp av Curt Akejs samling och Sällskapetets egna verktyg överbygga förlusten. Däremot frågade många efter J.P. Johanssons segelbåt och Leif Östermans konstutställning.

Stort intresse tilldrog sig de fina gamla bilarna som Aros Motorveteraner från Västerås visade upp i



"**J.P. Johanssons bro**". De som gick på bron till Verktygmässan fick en passande upptakt på besöket. Vid bron fanns skyltar som informerade om att J.P. Johansson byggde den i sin smedja i Fanna 1894 och fick 1 025 kronor för jobbet.

dubbla led på Hamngatan. De närbesläktade traktorerna varav en gengastraktor hade ägare från trakten.

Invigningen förrättades av Sällskapetets ordförande på ett sätt som vi tror J.P. Johansson hade gillat - hammarslag på ett städ.

Det kom fler och fler besökare och sedan ännu fler. Mest publik hade vi nog mellan klockan 11-14 då det stundtals var riktigt trångt på mässområdet. Totalt hade vi 2 668 besökare.



Veteranbilar. Aros Motorveteraner visade upp sina fina bilar. Främst står en Ford V8 Coupé standard 1940, som ägs av vår kontaktperson Rolf Abrahamsson i Västerås.

Forts på sid 19

Gynna våra annonsörer

GLASÖGON
KONTAKTLINSER
MED ÖGATGARANTI

ÖGAT
Lagerströms Optik

KUNSKAP, ÖMTANKE OCH PERSONLIGHET

ÖGAT Lagerströms Optik
0171-357 33
Torgg. 29 Enköping

PUMPAR ● VÄLTAR ● KOMPRESSORER

STÄLLNINGAR

JOSEFSSONS
MASKINUTHYRNING AB
Ågatan 8, Tel 248 14

Hyr ut det
mesta
till bygget!

DANMSUGARE

VIBROPLATTOR ● SKYLIFTAR ● GJUTUTRUSTNING

egra

Enköpings Grafiska AB
Fannagatan 22, Tel 0171-47 91 85

Från idé till färdig trycksak.
Färgkopiering onDemand
eller färgtryck.

Välkommen

■ KI Hansson ■
SKÄLBY BIL & PLÅT

- Service
- Reservdelar
- Bilreparationer
- Bilplåt
- Hjulinställning
- Motorinställning

Tel 0171-351 88, Vårfru, Skälby

Inglasning av UTERUM

Egen tillverkning
Specialmått - inga pristillägg
Markiser - 3 års garanti
Inramning av tavlor

Vi byter din BILRUTA!
Auktoriserad bilglasmästare.

ENKÖPINGS
GLASTJÄNST
Jan-Åke "Jocke" Johansson

Mästergatan 6, 745 37 Enköping
Tel 0171-302 03, mobil 0708-49 33 74



**Börjes
Konditori**

Torggatan 28 Enköping Tel. 305 75

Vi är bäst på baksidan.

Bilforum

Saab
Opel
GM-US

Enköping: Gesällgatan 5, tel 0171-381 20
Kungsängen: tel 08-594 40 890, Märsta: tel 08-591 285 30
www.bilforumajbo.se

Forts från sid 25

Tisdagen den 15 augusti. En polack togs iland. Dagen var långsam och regnig. Kl. 11 em. kom order: allt klart att gå. Vi gick i mörkret. + 10 grader.

Onsdagen den 16 augusti. Anlände till Bergen kl. 6 em. Hafvet låg blankt. Mycket vackert vid inseglingen. Broady och jag i land. Klart väder. +18 grader.

Torsdagen den 17 augusti. Reste med tåg kl. 8.15 i sällskap med kapten S. Leander och fru Litander. Norges fjäll och floder är bedårande vackra. Kom till Christiania kl. 10.30. Fick rum. +18 grader. Klart.

Fredagen den 18 augusti. Reste 7.25. Blev försenad och måste resa över Stockholm. Träffade Alex Andersson med fru och dotter. Kom hem 12 em. Mulet. + 18 grader.

Lördagen den 19 augusti. Wiktor Svensson och Hilma kom i egen bil. Bjöd på frukost ute. Såg på verkstäderna.

Måndagen den 21 augusti. B.A. Hjorth kom. Sammanträde.

Därmed hade Johan Petter Johansson kommit hem till Enköping igen och Amerikaresan var avslutad. Med stor sannolikhet var mötet med modern och syskonen resans höjdpunkt. Men också mötet med dottern Tyra i New York, som följde med sin pappa på delar av resan, glädde honom mycket.

Nu väntade vardagen med sammanträden, planering för tillverkning av Triplexpendeln och funderingar på nya uppfinningar och en ny fabrik.

Fredagen den 22 september höll han föredrag om Amerikaresan för Enköpings Fabriks- och Handtverksförening.

Hans E Söder

*Hjärtligt
välkommen
till oss*

KONDTORI
Drott
0171-317 04
Drottninggatan 2



Här kan du koppla av en stund med kaffe och dopp. Vi har Kaffebrod, semlor, bakelser, tårter, matbröd, smörgåstårter, bröllopstårter, mm -Allt från eget bageri.

*Trevlig uteservering
under sommaren*

**Varje söndag gratis till alla
i hela Enköpingskommun
- 16 500 hushåll!**

SÖNDAGSTIDNINGEN
 **Enköping**

Vi skriver bara om Enköping.
*Den lokala tidningen som
ägs och drivs av enköpingsbor.*



**Jan's
REKLAM**

MER ÄN BARA DEKALER



MYRANG. 7, ENKÖPING, 0171-361 00

Gynna våra annonsörer



Installationer o. service

Tel. 388 70

Mobiltn

Håkan Nyström 070-870 47 19

Håkan Larsson 070-870 47 20

Tallbacksvägen 2, ENKÖPING

MEDLEMSBREV

Ett stort tack till J.P. Johansson-sällskapet och Hans E Söder för det trevliga programmet, som arrangerades för oss, när vi firade vårt 50-årsjubileum för 1950-års avgångsklasser.

Klass 7A och 7B, Korsängsskolan gm Asta Sandbring (Swärdh).

VÄLKOMNA TILL
HÅRSERVICE

TEL: 0171-344 48

ÖSTRA JÄRNVÄGSGATAN 1

ROSE-MARIE BACKMAN

ELBOLAGET

BERT HALLQVIST AB

Idrottsallén 4 Enköping Tel 770 20



Källgatan 15, Tel 0171 - 260 23



ALLT FÖR GOLV OCH VÄGGAR



Auktoriserad
Golvbranschens Vårmskontroll GVK

- Montering av mattor och kakel
- Golvslipning • Parketläggning
- Vårmsarbeten

Ågatan 13, 745 35 Enköping
Tel. 275 25



GEKÅS

Gekås Låsmekano AB
Ågatan 6, 745 35 Enköping
Tel 0171-826 20, Fax 0171-395 13

ABB
ABB Contracting

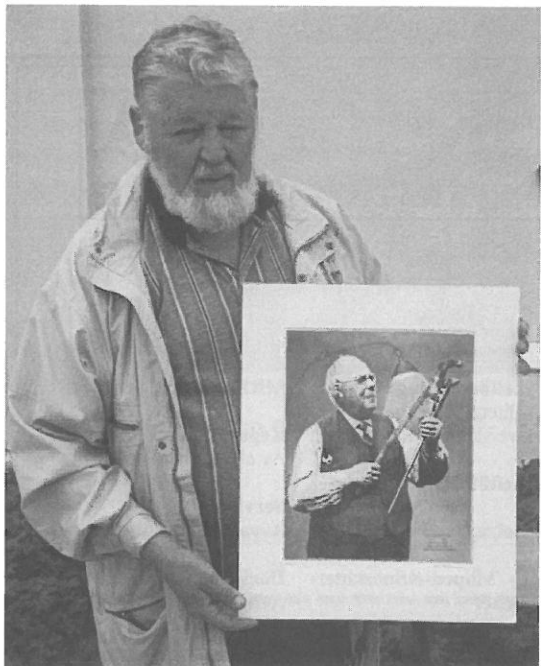
Installation och service inom:
Elanläggning - Ventilation
Fastighetsförvaltning
Kyla - Datanät m m
Telefon 0171 - 47 48 80

KLASSISK BILD

Den klassiska bilden av Johan Petter Johansson framställdes efter hans död i samarbete mellan sonen Hannes Brynge och den kände Enköpingskonstnären Gösta Rubensson.

Det var Hannes Brynge som ville hedra sin far med en bild som belyste hans största uppfinningar så väl som hans långa uppfinnargärning. Det gör resultatet av deras gemensamma arbete.

Hannes Brynge kontaktade Gösta Rubensson i mitten på 1950-talet för att efterhöra hans intresse för uppdraget och få förslag på utförande. Den första kontakten följdes av många andra både i Gösta Rubenssons ateljé, Hannes Brynges hem på övre våningen i Villa Fannalund "Fanna slott" och senare i Triplexfabriken.



Klassisk bild. Åke Berg överlämnar etsningen som Anna-Lisa Taxén skänkt till Sällskapet.

Etsning i 175 exemplar

I huvudsak var det Hannes Brynge som svarade för det innehållsmässiga och Gösta Rubensson för det konstnärliga. De kom överens om att efter J.P. Johansson själv skulle rörtången, som var den uppfinning som han var mest stolt över, få störst utrymme. Att skiftnyckeln, som var hans största "hit", också skulle vara med var självklart. De är båda uppfinningar som har sitt ursprung i slutet av 1800-talet. En senare patenterad uppfinning är belysningsarmaturen Triplex kallad "Triplexpendeln". En komplettering av den blev J.P. Johanssons sista patent år 1940. Att också ha Triplexpendeln med på bilden var därför naturligt.

Resultatet blev slutligen en etsning som vid det här laget är mycket känd. Den framställdes i totalt 175 exemplar.

Gåva av Anna-Lisa Taxén

Vår medlem Åke Berg har på uppdrag av Anna-Lisa Taxén överlämnat en etsning som gåva till J.P. Johansson-sällskapet. Anna-Lisas man Uno Taxén arbetade många år som ingenjör på Enköpings Verkstäder, Fläktverkstäderna. Anna-Lisa vill minnas att hennes man, som är död sedan många år, fick etsningen i samband med en minneshögtid över J.P. Johansson. Minneshögtiden arrangerades för tjänstemän i Hannes Brynges privata bostad Villa Fannalund. Etsningen har nr 40/175.

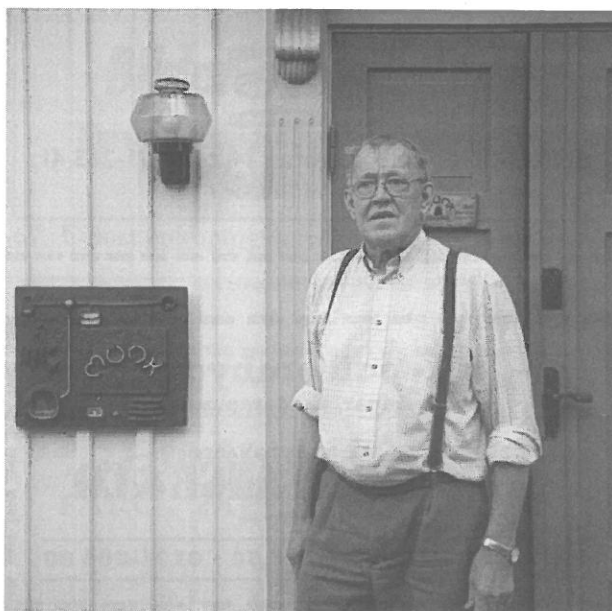
Styrelsen tackar Anna-Lisa Taxén för den fina gåvan, som har en given plats i vårt Museum.

Gösta Rubensson

Konstnären och keramikern Gösta Rubensson är mycket känd i Enköping. Han har varit verksam både som konstnär och keramik i 50 år. 1953 flyttade han från Stockholm till Enköping och samarbetade en tid med fyra kompanjoner. De senaste decennierna har han uteslutande samarbetat med hustrun Ullalisa.

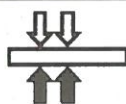
Deras karakteristiska keramik och Göstas målningar och etsningar förknippas starkt med Enköping. Inte minst är deras munkar och vikingar i lergods mycket populära, kanske främst som present.

Gösta och Ullalisa Rubensson fick delat kulturstipendium 1997. Motiveringen löd: "Ett mångårigt arbete med keramik och etsningar med mera, som blivit en populär gåva som pryder många Enköpingshem."



Mannen bakom etsningen. Konstnär Gösta Rubensson framför ateljén.

Gynna våra annonsörer



RÖMHELD
HOCHDRUCKHYDRAULIK

Vi erbjuder sedan 1995 hydrauliska verktyg och tillbehör med arbetstryck upp till 200 Mpa/2000 bar. Kundanpassade produkter, personlig service och snabba leveranser är vår styrka. Kontrakterad distributör med lager och service av RÖMHELD's produkter. Beställ katalog!

PRODUKTSORTIMENT:

- PUMPAR:** Hand-, Fot-, El- eller Luft-drivna
VERKTYG: Cylindrar - Mutterspräckare - Pressar - Bultsaxar - Kabelsaxar - Formverktyg - Plåtpress - Linjära enheter
TILLBEHÖR: Snabbkopplingar - Adapters - Högtrycksslang - Reservdelar

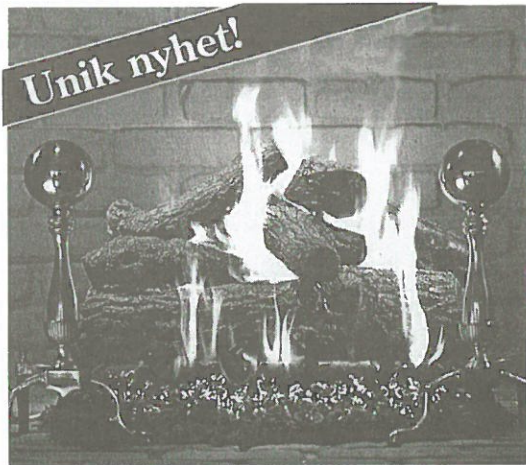
GN Hydraulics AB, Box 169, 745 23 Enköping. Besöksadress: Linbanegatan 10
☎ 0171-85133. Fax 0171-85103. Mobil 070-5239512
E-mail: jo.noren@gnhydraulics.se Sajt: <http://www.gnhydraulics.se>

Elda oftare i Din öppna spis...

med en

Vacker Gaseldad brasa

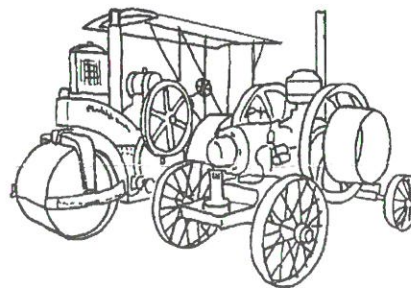
Med vedträn av massiv keramik.
Utan vedhantering, aska eller städning.
Omedelbar eld, närhelst Du önskar!



Eldmakaren Gaskonsult AB

Telefon: 0171-214 50 • Fax 0171-217 20
Linbanegatan 8, 745 34 Enköping

MUNKTELLMUSEET



FRÅN MUNKTELL TILL VOLVO

På Munktellmuseet visas ett stort antal pionjär produkter-svensk industrihistoria från mer än 160 års verksamhet.

Öppettider:

Söndag - Fredag kl 13.00 - 15.00. Lördagar stängt.
Andra tider och gruppbesök bokas per telefon 016/ 15 24 88.
Munktellmuseet ligger vid Munktellstorget
i Eskilstuna innerstad granne till
Faktori och Vapentekniska museerna.

Välkommen
till
oss och Eskilstuna

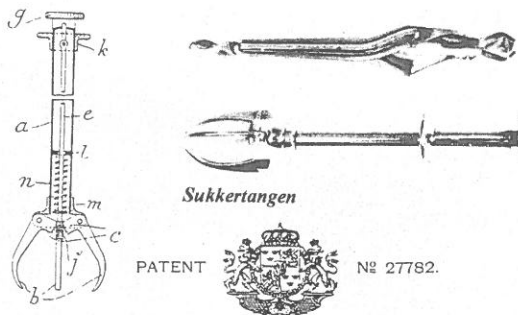
Forts från sid 33

Johan Petter hade länge önskat sig mera utrymme åt sin 4-barnsfamilj, 3 flickor och en pojke. Sonen Hannes Brynne född 1888 som nr 2 i barnaskaran. Honom kommer vi att stöta på senare, som chef i kris- och krigstider.



Johan Petters hem "Villa Fannalund" byggdes av stadens lokala byggmästare L.P. Sten. Fannalund var inflyttningsklart 1905.

En dag 1909 kom Johan Petter in i köket för att få sitt förmiddagskaffe och som alltid skulle han ha 2-3 sockerbitar i kaffet och som vanligt hade han smutsiga fingrar. Han fick då en mild åthutning av sin fru och som vi vet är det inte långt från idé till handling. Han promenerade ner till sin verkstad och uppfann sockertången. Så var det problemet löst!



BESKRIFNING

OFFENTLIGGJORD AF
KUNGL. PATENT- OCH REGISTRERINGSVERKET.

J. P. JOHANSSON,
ENKÖPING.

Anordning vid tänger med rörliga klor.

Klass 48.04 34.00.

Patent i Sverige från den 3 februari 1909.

Föreliggande uppfinning afser en anordning för att vid tänger med rörliga klor istadkomma dessa rörelser. Dyliga tänger, hvilka, såsom bekant, användas bland annat för att tillgodose en del inom hushålls-tärekommans behov, äro utrustade med två eller flera klor, bildade af vriddbara vinkelhålstänger, hvilka ena gren påverkas från en spindel, som är förskjutbar i längs riktning.

A bifogade ritning visas en enligt här afsedda uppfinning anordnad sådan tång i sektion. a är längs en ihållig skaft och b, c vinkelhålstängerna, som äro vriddbart lagrade i hylsor och med sina nedre grenar b bilda griporganen, medan de öfre c påverkas af en i hylsan förskjutbar spindel e. De öfre grenarna b af vinkelhålstängerna äro utbildade till kuggklokar, som ingripa i ett med på motsvarande sätt profilerade ringar försedt parvis af spindeln e, hvilken genom ett genom en långgående springa i hylsan a utskjutande snitt står i för-

bindelse med en utåtpå hylsan förskjutbar krag k. Genom att gripa om denna och hylsans ändflås g samt trycka dessa delar emot hvarandra kan man sålunda draga ihop klorna, under det en mellan anslutning i, m i hylsan resp. spindeln inlagd fjäder n sträfvär ut föra dem isär. Man har således handens hela kraft till sitt förtogande, för att gripa exempelvis ett stycke stök, hvaremot den relativt svaga fjädern endast tjänar till att normalt hålla klorna utspända.

Patentanspråk:

Vid tänger med af i en hylsa vriddbara vinkelarmar bestående klor, som påverkas af en i hylsan förskjutbar spindel, den anordningen, att vinkelarmarnes ena gren (e) i änden är utbildad till kuggbågar som ingripa i en på motsvarande sätt profilerad axel (j) af spindeln (e).

1910 lades grunden till den moderna skiftnyckeln, nämligen den första skiftnyckeln med 15 graders vinkel som patenterades den 21 mars 1911. Denna skiftnyckel tillverkades i 8 olika storlekar med 2-siffrig nummerföljd. Första gången jag ser skiftnyckeln beskriven är i en engelsk katalog med en handskreven bilaga från 1910.



Tabell N:o 1912.

Nummer	51	52	53	54	55	56	57	58
Största gripvidd	21	28	33	38	47	52	65	80
ca. eng. tum	$\frac{3}{4}$	1	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{3}{4}$	2	$2\frac{1}{2}$	3
Griper nuttrar Whitworth's								
Standard upp till eng. tum	$\frac{7}{8}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{8}$	$1\frac{1}{8}$	$1\frac{1}{2}$	2
Hela längden	8	10	12	13	15	22	26	30
in.	205	255	305	380	455	560	600	760
Svarta och härlade pr st. Kr.	2.75	3.80	4.—	4.00	5.50	6.00	8.00	11.00

Forts på sid 37

TAMMERFORS KONDITORI HB

Stora torget 1

Tel. 0171 - 301 71

Gynna våra annonsörer

HORREDS

Ulferts

BRÖDERNA
J. P. JOHANSSON

—
SVENSKA
HEM

MÖBELHUSET

MÖBELHUSET LENNQVIST & KLINGVALL AB

ENKÖPING, TORGGATAN 8, TEL 0171-382 40.

ÖPPET: MÅND-TISD 9.30-19.00, ONSD-FRED 9.30-18.00, LÖRD 9.30-14.00.

HÄSTENS

EKORNIEN
Stresslag

J.P. Johansson-
medlem
10%*
rabatt

10% rabatt till J.P. Johansson-medlemmar
gäller hela 200.

Klipp ut annonsen som tages
med vid varje köp.

*Gäller ej för extrapriser




ENKÖPINGS HÄLSOKOST
Kungsgatan 8. Tel. 301 70
Auktoriserad Hälso­rådgivning

Namn­teckning

NYA GLAS
mästeriet ab

Växeltel. 24 000
Jourtel. 24 000

Torggatan 15 Enköping
(intill  /Systembolaget)



BILGLAS

Auktoriserad Bilglasmästare



BYGGNADSGLAS

Markiser – Persienner – Inglasning av uterum
Fönster – Dörrar – Flaggstänger – Växthus
Inramningar – Konst

ENKÖPING
SVETS & MONTAGE

ESM
&
ENNAVERKEN AB

Kaptensgatan 19
745 35 Enköping
Tel 0171-378 00
Tel 0171-399 60
Fax 0171-370 45

Det självklara valet...

Tidningen hem
i brevlådan för

4:71*/dag

* Vid helårsprenumeration

ENKÖPINGSPOSTEN

V. Ringgatan 12. Enköping

PRENUMERATIONS­AVD.
0171-41 46 00

Forts från sid 35

Avsnitt 6

Bahco från 1853 till 1999

I samband med lite ledighet vecka 22 besökte jag och min hustru Bahco. Här framkom tydligt de stora förväntningarna på de nya ägarna Snap On. Bahcos produktprogram framledes kommer att marknadsföras av Snap-on vilket kommer att få stor betydelse på den amerikanska marknaden där det är svårt att hitta en ordentlig skiftnyckel och ännu svårare att hitta en rörtång.

Förberedelser är gjorda för att återgå till namnet Bahco.

Samma vecka som vi besökte Enköping inföll stadens kulturvecka och på torsdagskvällen framfördes en monolog av skådespelare Sven-Olof Johansson. Det var en upplevelse att få se denna sketch. Här mötte jag flera personer som arbetat under Johan Petter. Det berättades åtskilligt om hans egenskaper och hans stora glädje över att tala med jordbrukare om deras maskinella problem, som han tog tag i och fann lösningar på.

En medarbetare berättade om en upplevelse han hade haft med Johan Petter. De stod en dag inne i verkstaden då en bonde kom förbi med ett hölass. Johan Petter stoppade vagnen och borrade in huvudet i hö't flera gånger och sa; att när han kom hem till Matilda skulle hon komma ihåg deras ungdomsdagar eftersom doften av hö inte var obekant. Jo, Johan Petter hade humor.

En annan medarbetare frågade om jag visste att det tillverkats många produkter till lantbruket bl a en drickesho för kor. När jag kom hem tittade jag i gamla kataloger t ex nr 203 från 1910 (katalog för lantmän) sid 11-12.

Körvandringspumpen.

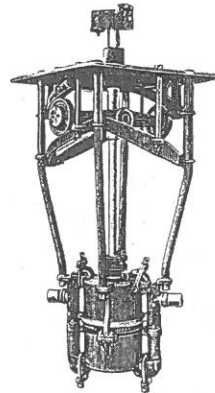


Fig. 1.

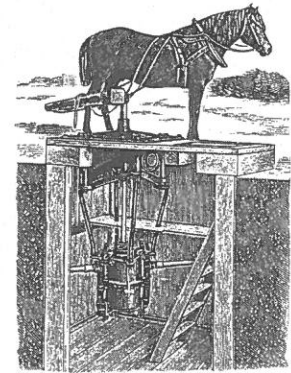


Fig. 2.

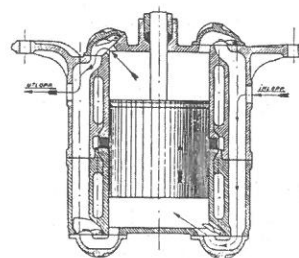


Fig. 3.

Öfvanstående genomskärning visar pumpens konstruktion.

Denna nya patenterade körvandringspump skiljer sig fördelaktigt från andra liknande pumpar genom sin enkla och starka konstruktion, stora effektivitet och lätta gång i förening med största lätthet i uppställning och skötsel.

Den har ytterst få rörliga delar och, emedan rörelsen hos dessa är särdeles ringa, äro de mycket hållbara och varaktiga, hvarjämte pumpen fordrar endast ringa tillsyn.

Pumpens sughöjd är af vanliga skäl begränsad till ca 7 1/2 meter, men uppfordringslängden kan utsträckas ända till ca 500 meter. Körledningar kunna således anläggas i stor utsträckning för ladugårdens, mejeriets och trädgårdens behof.

Patenterade Körvandringspumpen "Bahco"

Dimensioner, vikt och pris å Körvandringspumpen "BAHCO".

Tabell N:o 5227.

No	Uppfordrar pr timme liter	Antal hvarf pr minut	Max. sughöjd meter	Max. uppfordringshöjd meter	Sugledningens max. längd meter	Rördimensioner		Vikt c:a kg.	Pris Kr.
						Sugrör eng. tum	Tryckrör eng. tum		
501	5500	3	7.6	40	500	1 1/2	1 1/2	380	800.—
502*	10000	3	7.6	40	500	2	2	580	425.—

* Till N:o 502 behöfves, då uppfordringshöjden öfverstiger 20 meter, 2 dragare.

Forts på sid 39

CENTRA

(f d Duka)

Tel 0171-373 00

Arne Nordgrens

Handelsbolag

Kiosk o. Livs öppet
som vanligt varje dag 8-22



Kiosk
Minilivs
Tel 0171-345 67

TORRGATAN 13.

Gynna våra annonsörer

FANNA BILSERVICE AB

Roland Skansfeldt

Bilverkstad • Reparation och Service • Kiosk • Tillbehör

Service- och reparation av alla bilmärken. Bilelektriska arbeten, elektronisk testutrustning. Inställning av CO-halt, avgasrening. Batteriservice, framvagnsinställning, däck och balansering, tillbehör.
Vi ombesörjer den årliga kontrollbesiktningen av din bil. Fackmässigt arbete till bra priser.

Fanna Bilservice
Stockholmsvägen 16 (vid ABB Ventilation)
745 40 Enköping

Telefon 0171 - 378 60
Bostad 0171 - 325 57
Telefax 0171 - 215 54

Stans BYGGTRYGG FACKHANDLARE



Tel. 0171 - 330 70 Besöksadress: Spjällgatan 29
Postadress: Box 17, 745 21 Enköping



Mälarträ ab
TRA & BYGGVAROR

Kvartsgatan 12

Enköping

Tel 0171 - 41 45 50

Öppet:

Måndag - Fredag 7-17

Lördag 9-13

Problem med
inomhusluften?
Trötthet, huvudvärk,
överkänslighet,
allergi, astma.

NIAQ
luftkvalitet

Mätning Analys Åtgärd
Uppföljning Funktionsgaranti
Skolor, kontor, bostäder, industrier

Ake Holmquist

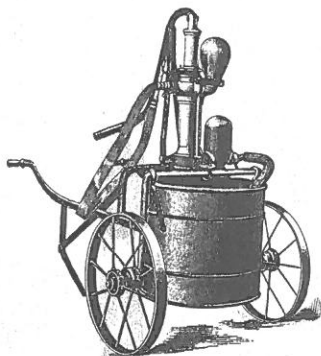
Nordiska institutet för luftkvalitet AB
Vårfrugatan 2 Tel 0171-206 10
745 34 Enköping Fax 0171-276 10

Denna pump användes av mindre lantbruk, vid trädgårdsanläggningar och till sommarvillor. Pumpen är konstruerad så att den kan pressa ut vattnet över stora områden.

AKTIEBOLAGET B. A. HJORTH & Co., Stockholm

Trädgårds- o. Brandsprutan "BAHCO" N:o 5 o. 6.

På tvåhjulig kärra af stål.



N:o 5 och 6.

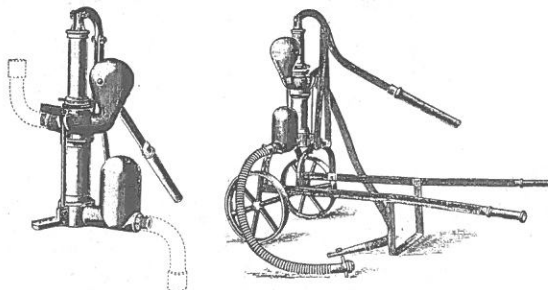
Flera trädgårds- och brandpumpar Bahco no 5-6

Pumpen kan användas till anläggningsbevattning och som brandspruta.

Johan Petter har tillverkat dessa produkter enligt önskemål från lantmännen, som han satte en stor ära i att tillmötesgå.

Sprut-Pumpen "BAHCO" N:o 1-4.

Kombinerad pump, trädgårds- och brandspruta.



N:o 1 och 2.

N:o 3 och 4.

Sug- och Tryckpumpen "BAHCO" är särskildt att rekommendera för mindre landtdärdar, sommarvillor etc., då den äfven kan användas som-trädgårds- och brandspruta m. m.

Pumpen är försedd med stora sug- och trycklockor, hvilket gör, att vattnet kan tryckas långa sträckor.

Alla arbetande delar äro af metall, hvarför ingenting kan rosta.

Pumpen är ej känslig för smärre orenligheter och tager ej skada af sand- och kalkhaltigt vatten.

Kan lätt isärtagas och hopsättas.

N:o 1 och 2 äro utan kärra.

N:o 3 och 4 äro monterade på tvåhjulig kärra af stål. Se illustrationen.

I samma katalog finns: Sprutpumpen Bahco no 1-4.

1914 slogs Enköpings Maskinfabrik ihop med Enköpings Mekaniska Verkstads AB under namnet AB Enköpings Verkstäder med Johan Petter som direktör. Härmed var grunden lagd till en otroligt expansiv utveckling.

Fortsättning i nästa nummer

Carl Möller Hansen

**Bad &
Värme**

www.bad-varme.se

MELLANSVENSKA
Rörbutiken

Myrangatan 4 Tel 0171- 47 72 01
745 37 Enköping Fax 0171- 47 72 08

AB SVENSKA
GUMMICENTRALEN

Långgatan 62 Enköping. Tel. 0171-362 10

Gynna våra annonsörer

INDUSTRIPARTNER i Enköping

Gummiduk, slang, hydraulik, tryckluft,
arbetskläder, skyddsskor

0171 - 367 88 · Fax 311 30 · Torggatan 13

BYGGMATERIAL AB
Tönab
Ågatan 5, 745 35 ENKÖPING,

AB MELLANSVENSK OMNIBUSTRAFIK

är verksam inom busstrafiken i Enköping
sedan 1930-talet och utför

- * Tätortstrafiken i Enköping
- * Turist- och beställningstrafik
med moderna turist bussar
för upp till 65 personer
- * Veckoslutstrafik Stockholm -
Enköping - Göteborg (SVENSKA BUSS)



Välkommen kontakta oss
när det gäller transporter med buss
Tel 0171-304 65 eller 378 37
Fax 0171-390 40



**AB MELLANSVENSK
OMNIBUSTRAFIK**

Ågatan 12, 745 35 ENKÖPING



KYL & TVÄTT specialisten



Service med GARANTI på Er...

Kyl • Frys • AC i Bilar • Tvätt • Disk • Spis • Mikrougn

Ditt ackrediterade kylföretag



Husqvarna **Cylinda**  Elektro Helios **BOSCH**



PHILIPS SIEMENS  **Selectro** **ZANUSSI** Electrolux

Tullg. 7 B (nedfarten) Enköping tel. **0171-391 50** Alltid inne 9-10
Fax 0171-387 87, Mobiltele 010-290 04 72, 070-324 91 50

JM Bil & Lackservice

Tallbacksvägen 11, 745 41 Enköping
0171-373 79, 070-699 92 39

JM Däck & Fälg

Tallbacksvägen 11, 745 41 Enköping
0171-44 04 20, 070-541 04 20

NÅGOT OM PATENT.

J.P. Johansson beviljades som bekant ca 100 patent, varav de mest kända naturligtvis är **rörtången** (1888) och **skiftnyckeln** (1892). Detta betyder att hans skiftnyckelpatent kom till samma år som Sverige fick ett självständigt patentverk, nämligen 1892. Men hur länge har någon form av skydd för uppfinningar och ideer funnits? Det följande vill dels ge en inblick i "patentskyddets historia", klara ut vad ett patent är, och dels ta upp en del vanliga myter eller missförstånd om patentskyddets varaktighet, omfattning m.m.

Själva ansökan och patentverkets behandling av en sådan skulle det föra alltför långt att här gå in på. Från patentverket kan den intresserade rekvirera utförliga informationsskrifter!

REDAN DE GAMLA GREKERNA...

Ja det stämmer faktiskt även i detta fall! I den matglada grekiska staden Sybaris lär kockar redan under antiken ha kunnat få skydd för sina recept! Patentsystemet anses annars ha fått sitt ursprung i Norditalien, närmare bestämt i Venedig. Redan 1474 beviljades patent i avsikt att skydda kunnandet inom glastillverkningen. Själva ordet patent kommer från latinets "litterae patentis" som betyder "öppna brev". Patent kan sägas betyda ungefär "öppna eller offentliggöra".

Från Italien spred sig patentskyddet till övriga Europa. En holländsk uppfinnare av glasögon lär ha fått ett 30-årigt patent år 1608. Under 1600-talet introducerades ett 14-årigt patentskydd i England. Detta skedde efter strid mellan parlamentet och

kungen. Tidigare hade vissa monopol funnits som främst gynnade kungen! USA stiftade en patentlag efter brittisk förebild år 1790, d v s inte långt efter självständighetskriget. Det första patentet signerades av George Washington!

En fransk patentlag kom ungefär samtidigt, nämligen 1791. Först efter kejsardömets tillkomst (1871) fick Tyskland år 1877 ett fungerande patentsystem. Tidigare hade Tysklands splittring på många stater fungerat som ett hinder. Under 1800-talet uppstod emellertid i Europa en intensiv frihandelsdebatt som också riktades mot patentinstitutionen. Starka krafter var mot alla former av monopol! En ledande debattör ansåg att patenten "mer och mer avslöjas som rutten frukt vid kulturens träd"! Kanske bidrog denna debatt till att Sverige först 1834 fick en patentförordning. Det lär dock redan under karolinertiden ha funnits visst skydd för uppfinningar. Hur som helst, år 1885 inrättades en patentbyrå som sorterade under kommerskollegiet. 1892 fick vi ett självständigt verk. Den förste generaldirektören hette Hugo Hamilton och hans närmaste man var Andrée, nordpolsfararen. Det är hans signatur vi kan se på J.P. Johanssons patentbrev!

Ett viktigt årtal i patenthistorien är 1883. Då tillkom den s.k. **Pariskonventionen** som bl a innebar att en patentansökan i ett anslutet land gav internationellt skydd under 1 år- det s.k. **prioritetsåret**. Under detta år kan ansökan utökas och gälla i andra länder.

Forts på sid 43

TACK

till nedan nämnda personer som berikat vårt museum med föremål och information om J.P. Johansson.

Namn

Curt Eriksson, Enköping

Hjalmar Hedbom, Uppsala

Karl Ericsson, Strängnäs

Taxén & Stenberg Eftr., Enköping

ABB Ventilation Products AB
Division Stratos gm Ola Södergran

Anna-Lisa Taxén, Enköping

Styrelsen

Föremål

Bok: Enköpings stads historia
Bok: En bok om Norra Trögd.
Katalog: Verktygslagret, Göteborg från 1950

Bok: Från Klara till Kosmopolis

Modeller av smidesverktyg i trä

Satsnyckel nr 50

Elektrisk blåsfläkt No 1801
Spritkök Primus No 1 på piedestal
Halvcirkelformad ställning med bilder
på J.P. Johansson

Etsning, klassisk bild med J.P. Johansson.
Se artikel sid 29.

VÅRUTFLYKTEN

J. P. Johansson-sällskapets vårutflykt gick i år till Köping och Åsby Trädgård.

Vi, en busslast, som följde med den på den sedvanliga resan, bjöds återigen på en minnesrik dag med varierande upplevelser. Första anhalt blev Bil- och MC museet med Bil- och Teknikhistoriska Samlingarna.

Bjöds omedelbart på en väl tilltagen landgång med öl eller kaffe. Långbordet stod dukat i en lokal där vi samtidigt med ögonen kunde avnjuta olika bilmodeller. Guiden, Bengt Magnusson berättade om det vi såg. Bl a en av Sveriges finaste sportbilar Mercedes SSK 1929. Det var den bil som finske föraren Karl Ebb skördade stora framgångar med under 1930-talet. Västerås första bildroska, en Cadillac 1907. Torsten Krügers ståtliga Bentley 1931. Gustav V:s Daimler 1923, m fl m fl. Alla bilarna glänste så att det gick att spegla sig i dem. Alla var dessutom inregistrerade och kunde användas när så önskades.

Färden gick vidare till Åsby Trädgård, Hallstahammar. Där beundrades den enorma blomsterprakten. Många passade på att inhandla växter för den egna trädgården. En fin avslutning på utflykten.

Curt Eriksson




Torsten Krügers Bentley



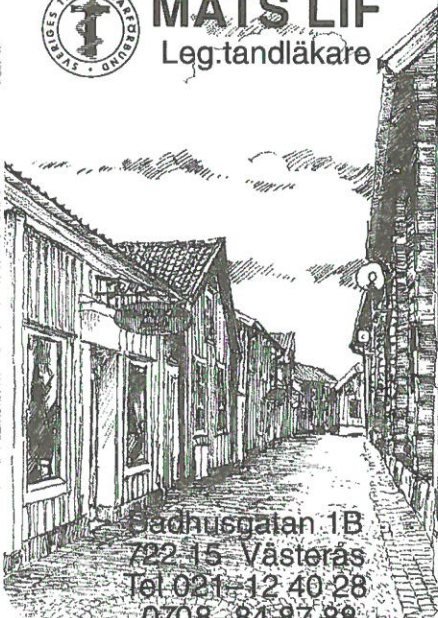
Guiden Bengt Magnusson med Gustav V:s Mercedes 1929

Foto: Bent Madsen

Gynna våra annonsörer



MATS LIF
Leg. tandläkare



Sådhusgatan 1B
722 15 Västerås
Tel 021-12 40 28
0708-84 87 88



Oldviks
Snickerier & Lack AB

Enköping 0171-308 70

T Tillv. av specialsnickerier, trappor

T Tillv. o. försäljning av köksluckor, dörrar

T Målning av luckor, dörrar

T Reparation av fönster

VAD ÄR ETT PATENT?

Ett patent är ett skydd för tekniska lösningar och uppfinningar. Patent ger ensamrätt till yrkesmässig användning. Ingen annan än patentinnehavaren kan använda "uppfinningen" vid produktion och/eller försäljning. Den som utan tillstånd utnyttjar ett patent (gör s.k. intrång) kan dömas till böter eller fängelse. Ensamrätten är begränsad till **max 20 år**, räknat från ansökningsdagen.

Patent ger försprång och är i regel en löande affär. Ofta vill ett företag genom att söka patent stödja sina marknadsstrategier i de länder man koncentrerar sig på och/eller länder där företagets huvudkonkurrenter är starkt etablerade. Ensamrätten försvårar för konkurrenterna som kanske tvingas marknadsföra en sämre produkt eller söka andra lösningar. Patentexperten anser visserligen att mer än hälften av alla patent kan kringgå, men även en sådan process tar sin tid! Genom patent skaffar man sig med andra ord ett försprång!

VAD KAN PATENTERAS?

Kort sagt tekniska nyskapelser. Inte bara produkter utan även metoder och användningar kan patenteras. Datorprogram, matematiska metoder, medicinsk behandling eller konstnärliga skapelser kan dock inte patenteras. I Sverige finns också ett etiskt krav: patent ges inte för "destruktiva" uppfinningar! Svår gränsdragning uppstår för vad som skall kunna skyddas inom det genetiska området! Biotekniska uppfinningar kan dock skyddas.

KRAV FÖR PATENTERBARHET.

En rad krav måste uppfyllas. En uppfinning skall vara

- ny
- ha uppfinningshöjd
- kunna tillgodogöras industriellt

Vad innebär dessa krav?

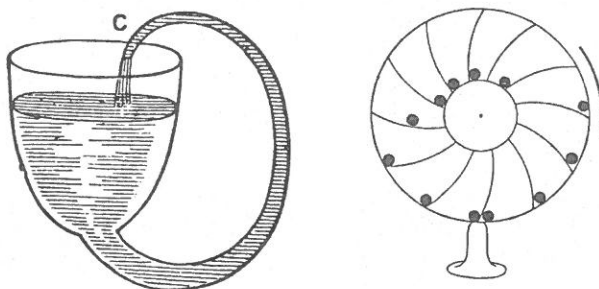
Ny betyder att uppfinningen inte får vara känd då patentansökan inlämnas. På vilket sätt den eventuellt blivit känd (artiklar, mässor, konferenser etc) saknar betydelse och inte heller spelar det någon roll **var** i världen uppfinningen blivit känd. Den sökande måste alltså även vara noga med att inte skapa nyhetshinder för sig själv genom till exempel publicering eller användning! Vid till exempel tidiga förhandlingar om exploatering måste uppfinnaren gardera sig via sekretessavtal!

Med **uppfinningshöjd** avses att uppfinningen skall skilja sig klart från kända lösningar. Man brukar säga att det får inte "ligga nära till hands" för en fackman att göra samma uppfinning!

- Tillgodogöras industriellt innebär tre saker:**
- ha teknisk karaktär (något påtagligt, ett föremål)
 - teknisk effekt (lösa ett problem...)
 - vara reproducerbar (dvs samma resultat eller effekt skall nås varje gång uppfinningen används)

Patentverken kräver oftast inte bevis för att teknisk effekt verkligen uppnås, men om man till exempel i USA söker patent på en s.k. "evighetsmaskin" (perpetuum mobile) krävs att en " fungerande prototyp" bifogas! På detta sätt lär antalet sådana ansökningar angående s.k. evighetsmaskiner ha reducerats kraftigt!

Perpetuum mobile!



Principen för Congreve's evighetskraftverk!
Kapillärkraften fyller ständigt på.

NÅGOT OM PATENTANSÖKAN

En ansökan skall uppfylla vissa formella krav, innehålla en beskrivning och oftast även ritningar. Beskrivningens **allmänna del** skall precisera det problem som uppfinningen avser att lösa. Den **speciella delen** beskriver uppfinningen i detalj. De vid ansökningstiden redan kända "lösningarna" skall beskrivas, d v s **teknikens ståndpunkt**. Därefter kommer patentkraven, ofta ett huvudkrav samt ett antal underkrav. Hur dessa formuleras är avgörande för vilken omfattning och styrka ett eventuellt patent får!

Patentkraven inleds med orden "**kännetecknad av**" för att klart precisera skillnaden mellan det hittills kända och den aktuella uppfinningen. Det är en allmänt spridd missuppfattning att patentkrav måste formuleras i en enda (lång!!) mening!

Ett svenskt patent kan alltså upprätthållas i 20 år från ansökningsdatum. Detta är dock förenat med kostnader. För närvarande kostar första året 200:- men årskostnaden ökar sedan stegvis så att 20:e året kostar 4300:-!

Tiden från ansökan till beviljat patent kan bli lång! Därför kan man i kataloger, annonser etc. se texten "**pat.s**" eller "**patent pending**". Med den informationen vill man varna konkurrenter för patentintrång! Naturligtvis vet den sökande då inte om patent kommer att beviljas. Konkurrenterna måste självfallet studera ansökan och bilda sig en uppfattning om patenterbarhet föreligger! Detta tar förstås tid och den sökande kan få ett försprång även om ansökan endast ger ett svagt eller inget patent alls!

Gynna våra annonsörer

Allt under ett och samma tak!

PRINT & DESIGN

Det nya reklamhuset!
Din totalleverantör inom den grafiska
profileringen.

Ågatan 15A 745 35 Enköping Tel 0171 - 210 10
Fax 0171 - 350 06 info@pood.ocm

FRISÖREN

Anita Hävelid

Telefon 324 42

Ö Järnvägsgatan 1, Enköping

Ackes
FÄRGCENTER
RÅDMANSGATAN 6 ENKÖPING ☎ 0171 - 206 75

Vaksala
VVS-Service



Murargatan 33, 754 37 Uppsala
Telefon 018-25 34 15, Mobil 070-331 91 48



finns i Bahco-huset i Enköping

Lernia i Enköping erbjuder industriteknisk och
restaurangutbildning

- Verkstadsmekanisk utbildning
- Svetsutbildning
- CNC
- CAD/CAM
- Utbildning för Restaurang och storhushåll

Vi genomför utbildning för företag, arbetsförmedlingar,
försäkringskassor m fl.

Kontakta oss gärna för information om våra utbildningar.
ITU Tel 0171-227 60 och ROS 0171-227 58

Lernia finns även i
Uppsala tel 018-18 57 00, Tierp tel 0293-138 75

Maskin &
Verktyg

— inköpskällan
för fackmannen —

Bolandsgatan 12
UPPSALA
Tel. 018-14 94 90

Avslutningsvis: En patentskrift är ett dokument med ett avsevärt juridiskt värde om formuleringen är väl genomtänkt! Det ska inte bara tydligt framgå **vad** som uppfunnits utan möjligheterna att kringgå patentet skall förhindras samtidigt som utrymme för framtida utvecklingsmöjligheter hålls öppna!

PATENTSKYDD I SVERIGE OCH ANDRA LÄNDER.

Ofta hör man, eller läser i media, att någon erhållit "världspatent" på en viss uppfinning! Något sådant patentskydd finns inte och har aldrig funnits! Den s.k. **Pariskonventionen** (1883) innebar dock att en lång rad länder kom överens om prioritet och att behandla alla ansökningar lika oavsett ursprungsland.

Den som sökt patent i Sverige kan alltså inom ett år, det s.k. **Prioritetsåret**, söka patentskydd i andra länder med återopande av prioritet i Sverige. Det är allra bäst (för en svensk!) att söka i Sverige och sedan utvidga ansökan till andra länder till exempel genom en **PCT-ansökan**. PCT står för "Patent Cooperation Treaty" och är en internationell överenskommelse att låta vissa utvalda patentverk (bland dessa PRV i Stockholm) sköta den inledande nyhetsgranskningen.

En annan väg att gå är via EPC (European Patent Convention) för att söka patent i olika europeiska länder. Detta **europeiska patentverk, EPO**, har sitt säte i München. EPO spänner över ett 20-tal länder och syftet är att förenkla ansökningsprocessen. Det är även möjligt att kombinera olika ansökningsvägar till exempel PCT och EPC.

MYCKET MER KAN SÄGAS OM PATENT...

Självfallet finns det ytterligare en lång rad intressanta frågeställningar att behandla då det gäller patent. En sådan är till exempel om patent inom ett visst område "**ligger i tiden**" eller ej. Vi vet till exempel att runt förra sekelskiftet förekom ett stort antal ansökningar beträffande ställbara nycklar. Men

det var J.P. Johanssons nyckel som "överlevde" det vill säga visade sig vara den effektivaste och mest användbara. Förhållandet är likartat då det gäller kullagret. Här i Sverige anser vi Sven Wingquist vara uppfinnaren, men i andra länder hyllar man andra uppfinnare som var samtida! Med andra ord uppfinningen "ligger i tiden". Den syntetiska diamanten uppfanns inom några veckors tidsrymd (helt oberoende av varandra!) av ASEA, General Electric och Philips! En tillfällighet...eller?

Låt oss avslutningsvis "repetera" de vanligaste missförstånden om patent.

***Patentets varaktighet** är begränsat. I Sverige till 20 år. Patent för "evig tid" existerar inte!

***Världspatent** finns inte och har aldrig funnits.

***Patentkraven** måste inte formuleras i en lång mening. Missförståndet har nog framkallats av att man i Tyskland ofta skrev i en lång mening med alla bisatserna på slutet!

***Ett patent** får användas för "**privat bruk**". Skyddet gäller endast för **industriellt bruk**. Till exempel finns det säkert ett stort antal hembyggda Carlssonhögtalare i Sverige. "Hembyggarna" har inte något åtal att vänta!

Skydd för komplett produkt

* Ytterligare en vanlig missuppfattning är att ett patent skyddar en komplett produkt eller komponent. Så är sällan fallet. Skyddet gäller för ett visst utförande, kan ske någon liten detalj som skiljer uppfinningen från tidigare kända utföranden.

Patent är alltså ett sätt för företag att skydda sina produkter och skaffa sig konkurrensfördelar! Ett alternativ är ibland mönsterskydd som skyddar en viss "design". Skyddet av varumärken (ex. BAHCO!!) mycket viktigt! Till dessa kan vi eventuellt återkomma i J.P.-Bladet längre fram!

Gunnar Larsson



Butiken med det "lilla extra"

Fjärdhundragatan 44 · Tel 300 51

Glasshuset AB
- Din glass-specialitet
ENKÖPING
Org.nr 556267-8198
Tel. 0171-382 70
Fax 0171-376 15
Bg 996-5302, Pg 32 85 71-6




Gynna våra annonsörer

Nordens bästa värmepump



Brunnsborrning
och
Energiborrning



IVT ENERGY



DERIVATA

LUFTVÅRD - VATTENVÅRD - ENERGITEKNIK

DrWesterlunds gata 13, Box 2068 745 02 Enköping
Tel. 0171- 219 55 Fax. 0171 - 365 42

Bäst i Uppland?? Testa oss!!



Vår fortsatta satsning i Uppsala, gör att vi nu på ett ännu bättre sätt kan erbjuda dig och ditt företag totala transportlösningar.

ASG SWEDEN AB

Sofielundsgatan 5, Box 195

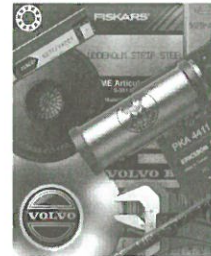
751 04 UPPSALA

Tel: 018-65 04 00 VX

Fax: 018-69 35 12 (order) 018-69 54 90 (försäljning)



VI STÄLLER UPP FÖR DIG



Tilltalande, tydlig och tålig
- det är så man märks!

Stor kunskap och ett brett produktprogram är vår styrka och din garanti för bästa märkesresultat.

Hör av dig för ett givande samtal!

Tel 08-83 40 10 Fax 08-27 17 59

info.se@ostling.com www.ostling.com

- Bläckstrålemärkning
- Elektrolytetsning
- Nålprägling
- Varmprägling



- Tampongtryck
- Lasermärkning
- Screentryck
- Visionsystem

ERS

Finns i Bahcohuset i Enköping

Svarvar Fräser Borrarrar
Filar Slipar Svetsar

Bengt och Georg

Tel. 0171-341 46 Fax. 0171-278 99

Installations- Bolaget

El-fyran AB



Fjärdhundragatan 12, Enköping
Tel 0171-340 51

Installationer, reparationer, service,
lagerförsäljning av material

LOTTERIER.

Att vara lotteriföreståndare åt J.P. Johansson-sällskapet är ett mycket trevligt uppdrag då man får vara tillsammans med glada och duktiga lottförsäljare och medhjälpare samt att man får träffa trevliga lottköpare, en del blir mycket glada när de vinner, som pojken på bilden. De flesta lottköparna vill ofta prata om J.P. Johansson, vilken stor människa han var, för namnet Bahco känner alla till. Det finns nog inte många Enköpingsbor som inte har arbetat på Bahco, det blev en fortsättningsskola för oss som skulle ut i förvärvslivet. Detta vill många berätta om vid lotteriståndet och ibland uppstår det kö där vilket är mycket trevligt. I år har vi sålt lotter under kulturveckan, J.P. Johansson-dagen och under skördemarknaden. Vi kommer också att sälja lotter, två dagar under julmarknaden på torget, kanske vi också får träffa just dig då, det vore mycket trevligt.

Ivar Karlsson

Tobias Sundblad i Fanna blev lycklig vinnare till en stämjärnssats under kulturveckan.



Gynna våra annonsörer

Genom oss bokar du:
Charter - reguljärflyg - buss - båt -
grupp- och konferensresor samt kryssningar



DIN RESEBYRÅ
POLYRESOR
www.info-sverige.com/polyresor

Enköping 0171-47 79 10 · Bålsta 0171-599 92

Enköping 0171-47 79 10 · Bålsta 0171-599 92
Kungsgatan 25 Bålsta Centrum

BPA
SERVICE

- Ventilationsanläggningar
- Servicearbeten
- Funktionskontroll
- Kylinstallationer
- Injusteringar
- Fastighetservice

Tel: 0171-47 86 50

Fax: 0171-47 86 53

Östra Järnvägsq. 1, 745 37 Enköping

ELBYRÅN
Thorsell & Son
TELEFON 301 78, 323 94

- Installationer
- Reparationer
- Amaturer
- Kostnadskalkyler



VI SÄLJER CyLinda PHILIPS

Kungsgatan 16-18, 745 31 Enköping

Gynna våra annonsörer



Din partner när du skall köpa eller sälja
**BEGAGNADE
VERKTYGSMASKINER**

Kontakta
TRUCKMA AB

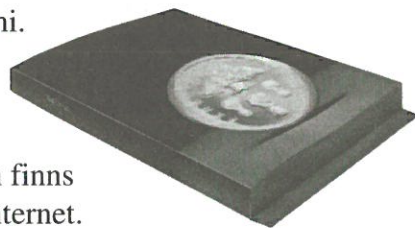
Järnvägsgatan 10 575 31 Eksjö

Tel. 0381 - 175 55
E-post
maskin@truckma.se

Fax. 0381 - 175 44
Internet
<http://www.truckma.se>

BANKBOKEN

en guide som hjälper dig
förstå, förenkla och utveckla
din ekonomi.



Bankboken finns
också på Internet.
www.sparbankenenkoping.se



Sparbanken
i Enköping

ANLITA FACKMANNEN!

• Byggmålning • Rep. målning • Tapetsering

**NORDH's
MÅLERI**

Etablerad 1956


**391 42
336 02**

Skälby, 3740 ENKÖPING

VIKING TOOL

- UNIKA HANDVERKTYG -

VIKING TOOL ÄR ETT UNGT EXPANDERANDE
FÖRETAG SOM HAR KONCENTRERAT SIG
PÅ ATT TILLVERKA SAMT SÄLJA UNIKA
OCH INNOVATIVA KVALITETSVERKTYG.

IDAG TILLVERKAR VI TVÅ EGNA PRODUKTER,
EN SPIKUTDRAGARE SAMT EN HOPFÄLLBAR
BÄGSÅG. BÅDA PRODUKTERNA RÖNER
STORA FÖRSÄLJNINGSRAMGÅNGAR SAMT
UPPSKATTNING HOS ANVÄNDARE I HELA VÄRLDEN.

98% AV VÅR PRODUKTION EXPORTERAS.
VI HJÄLPER ÄVEN ANDRA FÖRETAG ATT SÄLJA
SINA UNIKA PRODUKTER OCH LETAR
STÄNDIGT EFTER NYA INNOVATIVA VERKTYG.

VIKING TOOL INTERNATIONAL AB
HEJARGATAN 28
632 25 ESKILSTUNA
TEL. 018-128700
FAX. 018-127133

POWERTOOLS®



Powertools Sweden AB

Vi håller till i "gamla" Bahco Verktygs lokaler. Historiskt härstammar vi från 1960-talet (Bahco Kraftverktyg).

Från den 1 januari 1998 har vi gått samman med Hydraulverktyg AB.

Powertools Sweden AB bildades 1991 genom övertagande av Bahcos tryckluftverksamhet. Hydraulverktyg startade 1989 av personal från Bahcos konstruktionssida. Båda parter har alltså gemensam bakgrund och den kraftsamling som nu sker är naturlig och därmed marknadsmässigt riktig.

Antalet anställda blir i Enköping 26 personer.

Omsättningen beräknas 2000 till 37 miljoner.

Powertools Sweden AB

Box 928, 745 25 Enköping Tel 0171 - 229 60

Samtliga medlemmar i
Sällskapet och övriga
läsare av J. P.-bladet
önskas en riktigt

GOD JUL

och

ETT GOTT NYTT ÅR!

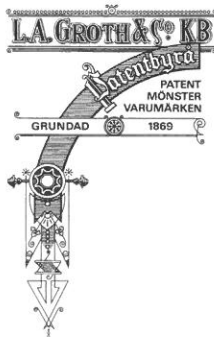
Styrelsen

Gynna våra annonsörer



Uppfinn skiftnyckeln*
- ring därefter till oss
på Groth & Co.

Då har du gjort exakt vad J. P. Johansson gjorde och kan vara säker på att alla andra åtgärder sker i rätt ordning. Allt från din idé fram till patentskydd och ett världsomspännande varumärke.



* Skiftnyckeln blev med vår hjälp etablerad över hela världen.
Du är välkommen med en annan idé eller produkt.

PATENT, MÖNSTER, VARUMÄRKEN OCH BOLAGSÄRENDEN I ALLA LÄNDER

GROTH & CO¹⁸⁶⁹

KOMPETENS GENOM SEKLER

BOX 6107, S-102 32 STOCKHOLM · VÄSTMANNAGATAN 43
TEL 08-729 91 00 · FAX 08-31 67 67 · EMAIL: info@groth.se

Arrangör av
Varumärkesdagen
och Patentdagen

